

биографически опитъ, който по съдържанието си е историко-биографически опитъ, защото се разказва въ него не само за живота и дѣятелността на Ботева, но и за: 1) българскитѣ въстания, 2) за *емигрантитѣ хилаци* въ Романия, 3) дѣятелността на Букурешкия и Гюргевския централни комитети прѣзъ 1875—76 год. и 4) за похода и дѣйствиата на Ботевата чета—по нашему, трѣбваше да бѣде придруженъ не съ едно „вмѣсто прѣдисловие“ съ фейлетонически характеръ, но съ сериозно и обстоятелствено прѣдисловие, каквото заслужва прѣвѣсходния трудъ, озаглавенъ съ името на Христа Ботевъ. Повтаряме: прѣинтересния, по съдържанието си, и прѣкрасния, въ художествено отношение, трудъ заслужва прѣинтересно и прѣкрасно, при това сериозно, прѣдисловие, въ което да се изложи общата характеристика и на епохата, за която се разказва, и на героя, комуто е посвѣтенъ биографическия опитъ. Историко-биографъ вмѣсто да ни расправя: 1) какъ Каблешковъ, въ униформата си на Цареградски лицей, гонилъ по Крастовскитѣ бани турскитѣ уфардачакѣши, въ качеството си на „царски челоуѣкъ“; 2) какъ котленци, отъ овчедушие, запали въ устата на ученицитѣ отъ Букурешкото фелдшерско училище и го считали за голѣма честь да приказватъ съ тѣхъ, защото имали зелени ширити около яката си; 3) вмѣсто да разрѣшава въпроса: къмъ коя партия щѣше да принадлежи Ботевъ днесъ, ако бѣше живъ — по добръ щѣше да направя автора, ако залегнѣше да извърши слѣдующето: 1) Да бѣше подвелъ подъ общъ знаменателъ фактитѣ изъ ученическия и дѣтския животъ на Ботева, и съ това щѣше да характеризира първия периодъ отъ неговия животъ. 2). Да бѣше подвелъ подъ общъ знаменателъ фактитѣ изъ живота му, отъ Знаменка до постѣпването му при Каравелова, като помощникъ редакторъ на „Независимостъ“, и съ това щѣше да характеризира втория периодъ отъ живота му, периода на юнашескитѣ му авантори. 3) Да бѣше подвелъ подъ общъ знаменателъ фактитѣ и документитѣ изъ живота му, когато той се обявява противъ Каравелова и става глава на емигрантитѣ до деня на неговия походъ за Балкана, — съ това щѣше да се характеризира третия периодъ отъ неговия животъ. 4). Да бѣше подвелъ подъ общъ знаменателъ фактитѣ и документитѣ изъ живота му отъ деня, когато той се рѣшава да води бунтовницитѣ-емигранти въ Балкана, до смъртта му на Вратченския Балканъ, — съ това щѣше да характеризира четвъртия и послѣдния периодъ отъ живота му. И, ако бѣше подвелъ подъ единъ общъ знаменателъ тѣзи четири знаменатели на четиритѣхъ периода отъ живота му, щѣше да се получи въ резултатъ общата характеристика на Ботева въ опредѣлени и ясни бои. Повтаряме, достъчно щѣше да бѣде, ако биографъ бѣше слѣпилъ съ обикновенъ биографически клей разнообразнитѣ факти и документи, и така слѣпени да бѣше ги турилъ върху закона на необходимостъта, като хвърлѣше психологическа свѣтлина върху тѣхъ, — достъчно бѣше да се извърши това, за да имаме едно сериозно и важно прѣдисловие, каквото подобава на сериозния трудъ на Захария Стояновъ. Отъ четение на такава едно прѣдисловие; щѣха да се отдѣлятъ изъ редоветѣ му, една по една, характернитѣ черти на героя и всѣка една